

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

50. An Pontifex, sicut potuit præcipere tantum usum panis, potuerit etiam præcipere tantum usum sanguinis? Et notatur olim in Græcia nos fuisse iis informis, qui præ ægritudine speciem panis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

litati fidelium, vel Sacramentorum venerationi. Ad id quod de Confirmatione assertur. Respondeo, negando esse simile, quia si Ecclesia fideles priuaret Sacramento Confirmationis, eos priuaret vno Sacramento pro communitate instituto, & ad quod singuli ius habent; prohibendo vero vsum calicis, non priuaret vso Sacramenti, sed solum negat certum modum illud sumendi, ad quod iustis de causis mouetur.

10. Dices, saltem priuaret fideles magno fructu, qui ex vtriusque speciei sumptione perciperetur. Respondeo, quidquid sit de eo, non obstat; quia si noua gratia per sumptionem sanguinis accedat, canon est ad salutem necessaria: in iis autem, quae non sunt necessaria ad salutem, Ecclesia potest habere, & habere ipsam rationem reuerentiae Sacramentorum; & vt omne periculum incommodi circa illa euerteret, quam alicuius gratiae non necessaria, hinc enim fit, vt non det hoc Sacramentum paruulis, vel amentibus propter periculum vomitus vel ne expiant, &c.

11. Nota tamen hic obiter cum Ioanne Proposito in 3. part. D. Thoma. q. 80. artic. 12. dub. 2. num. 70. quod hodie Cardinalis Diaconus ministrans summo Pontifici communicat sub vtraque specie, vt similiter Rex Franciae in sua inauguratione.

12. Sed si aliquis hic obiter quaerat, an aliquando sit licitum laico sanguinem sumere? Respondet ad hoc dubium Amicus vbi supra num. 103. vbi sic ait. Ceterum quari potest, an aliquando licitum sit laico, sanguinem sumere? Respondeo, nunquam ei licitum esse, ne quidem in articulo mortis, etiam si signanter casus, in quo moribundus vel non haberet, vel non posset sub specie panis; haberet autem, vel posset sub specie vini communicare: quia cum hoc Sacramentum non sit simpliciter necessarium, non obligat, nisi cum debitis circumstantiis ab humano praecipio praesertis, dependent ad quo saepe praecipia obligant. In vno tantum casu licitum esse laico sanguinem sumere, in periculo scilicet irreuerentiae, aut effusionis, vel iniuriae, aut corruptionis in defectum Sacerdotis, excipio etiam casum in quo sanguinis sumptio conferretur ad salutem infirmi necessaria.

13. Obicitur; nunquam Ecclesia censetur prohibere Sacramenta in casu necessitatis, vt constat de Sacramento confessionis, quod nunquam in casu necessitatis prohibet, sicut nec Baptismum, Confirmationem, & Viaticum tempore interdicti: ergo etiam vbi non est permilla communio sub vtraque specie, poterit infirmus in articulo mortis, communicare sub specie vini, si non possit vel habere, vel sumere speciem panis.

14. Respondeo, negando non posse Ecclesiam prohibere, etiam in casu necessitatis propter immutabilem obseruantiam legis, & reuerentiam Sacramentis debitam; ea Sacramenta, quae non sunt simpliciter necessaria, cuiusmodi est hoc Sacramentum. Praestat enim conlans, & perpetua obseruantia legis debita Sacramenti administratione vnus; vel alterius personae deuotioni; praesertim cum facile possit ex vno casu ad alios extendi huiusmodi legis interpretatio, nec est eadem ratio de Sacramento confessionis, quod est Sacramentum necessitatis, sicut & Sacramentum Baptismi. Quod autem Ecclesia tempore interdicti non prohibeat alia etiam Sacramenta ad salutem non necessaria, Confirmationem, Viaticum pro infirmis, & Matrimonium, id ideo est, quia haec pendet a potestate Ecclesiae, quae potuit pro tali tem-

pore haec Sacramenta concedere, sicut in articulo mortis concedere potuit communionem sub specie vini, in defectum alterius speciei: de facto autem id non conuenisse, colligimus ex vniuersali prohibitione absque vlla exceptione. Ceterum non damus rem peccati mortalis, qui in eo casu vtens benigna legis interpretatione communicaret sub specie vini. Ita Amicus.

RESOL. L.

An Pontifex, sicut potuit praecipere tantum vsum panis, potuerit etiam praecipere tantum vsum sanguinis.

Et notatur olim in Graecia morem fuisse iis, qui praegritudine speciem panis deglutire non poterant; solum speciem vini, argentea cochlea in os effundere.

Et quid de consuetudinibus Graecorum, Aethiopum, Moscovitarum, & Parisi in Concilio Cluniacensi, & de Diacono Cardinali Rorde in Missa Papali sibi, & aliis Cardinalibus ministrante Eucharistiam sub vtraque specie? Ex part. 8. tit. 1. Res. 25.

§. 1. AD hanc quaestionem affirmatiue respondet Fagundez de Praeceptis Ecclesiae cap. 3. lib. 3. cap. 4. num. 10. vbi dicit potuisse Ecclesiam praecipere vsum tantum calicis, & vetare vsum panis; sed non docuisse, propter rationes num. 6. tactas; quia non minus continet vna species, quam alia; sub specie enim sanguinis adest corpus, & sub specie corporis adest sanguis, vt definit Concilium Tridentinum de fide, sess. 13. canone 3. ibi: Si quis negauerit in venerabili Sacramento Eucharistiae, sub vnaquaque specie: & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contingi, anathema sit. Et cap. 2. eusdem sessionis ita ait expresse: Quapropter, verissimum est, tantundem sub alterutra specie, atque sub vtraque contineri: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, totus idem sub vini specie, sub eius partibus existit. Ex obiecto ergo bene poterat Ecclesia praecipere vsum tantum calicis, sicut praecipit vsum corporis, & vetare calicis; cum contineat tantundem vna species, quam alia: non tamen decuit, nec conueniens erat reuerentiae tanti Sacramenti, vt praeciperet vsum calicis, & vetaret vsum panis, ob rationes supra tactas num. 6. quae ad ob fortes, & videntes sanctissimis Patribus, & sapientissimis viris, qui Concilio Tridentino interfuerant, visa sunt, vt in eodem Concilio sess. 21. canone 2. haeretici iudicentur, & anathemate feriuntur, qui huiusmodi causas non iustas, neque sufficientes iudicauerint, ad vsum panis praecipendum tantummodo, & vetandum vsum calicis; ita enim ibi: Si quis dixerit sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis de causis, & rationibus adductam fuisse, vt laicos, atque etiam Clericos non conscientibus sub panis tantummodo specie communicare, aut in eo errasse, anathema sit. Instituit enim Christus Dominus huiusmodi Sacramentum, sed nihil praecipit de modo, & ordine illius sumendi; imo totum id negotium commisit dispositioni Ecclesiae, vt docet Diuus August. epist. 118.

2. Notandum est tamen hic obiter, olim quidem in Graecia morem fuisse, iis infirmis, qui praegritudine speciem panis deglutire non poterant, solum speciem vini argentea cochlea in os infundere, vt insinuat Toletus in Ioannem, cap. 6. notabili 27.

Quod hoc leg. §. sed si, & seqq. Ref. praeritae & supra in Ref. 1. §. Potest

ANNAE
Omnia
No. III. IV. V
E. III

etiam in
ferri fecerit
do, & in
tom. 2. tr. 2.
Ref. 98.

& colligitur ex Concilio Toletano XI. cap. 11.
& Carthaginensi I V. cap. 76. & refertur cap. de his
cap. quest. 6. & h. d. etur. ex D. Cypriano *sermone in*
Comia Domini, & docet etiam expressè Henriquez
lib. 8. Eucharistia, cap. 44. num. 7. & apud Russios,
Teu Moscovitas, sub vtraque specie datur omni pò-
pulo Eucharistia: datur enim corpus Christi san-
guine intinctum, perfusumve in cocleasti, ne pec-
riculum effusionis, aut calus datur, vt refert idem
Henriquez *allegatus*, & Petrus Comestor in *Hi-*
storia scholastica, cap. 151. qui mos etiam aliquan-
diu in Hispania viguit tempore Concilij Toletani
I. vt colligitur ex eodem Concilio: & denique Ro-
mæ, dum Summus Pontifex solemniter sacrificium
offert, sumpto Christi corpore in Altari, postea fe-
det, & Diaconus Cardinalis ei calicem summa re-
uerentia bibe dandum deferret. Deinde idem Cardinalis
communicationem sub vtraque specie alijs Purpuratis
præbet: eis enim calicem Domini similiter mini-
strat, vt refert Henriquez *proximè citatus*, & patebit
infra: nunquam tamen in eorum ac venerabili Ec-
clesia Catholica mos fuit introductus circa vsum
calicis tantum. Hucusque Fagundez, qui etiam
postea num. 22. sic ait; Non est improbanda con-
suetudo, quæ in aliquo casu obtinuit, vt alicui per-
sonæ datur vtraque species, si talis consuetudo seita
sit, & saltem tacite approbata à Sede Apostolica:
sic Romæ consuetudo est; vt Diaconus qui mini-
strat Summo Pontifici in solemni Missa, sub vtraque
specie communicet & in eadem Missa solemni alijs
Purpuratis communicationem sub vtraque specie præ-
beat, etiam Diaconis, & Subdiaconis, vt refert
Henriquez *lib. 8. Eucharist. cap. 44. num. 7.* & non
diximus num. 10. quam tamen consuetudinem in-
termittam fuisse à Paulo II. Summo Pontifice in
odium Bohemorum, & Hussitarum, refert Turrian.
lic. 8. Constit. Apostol. cap. 31. Addit etiam Claudius
repet. 10. cap. 20. & Soarius *allegatus prædicta disp.*
71. sect. 3. fol. 10. col. 2. Parisijs obseruari similem
consuetudinem communicandi sub vtraque specie
in Conuentu Cluniacensi, vt interim præteream
alias consuetudines Græcorum, & Æthiopum; &
Moscovitarum, de quibus egimus num. 10. qui
eundem vsum obseruant. communicandi sub vtra-
que specie: quamvis Græci in hoc non videantur
esse schismatici; quia de licentia Ecclesie Romanæ
id faciunt, & nec ob eam consuetudinem, de no-
stra male sentiunt, vt olim malè sentiebant Bohemi.
Ita ille.

3. Sed fallitur cum Henriquez, asserendo, Romæ
in Missa Papali, Diaconum Cardinalem ministrare
alijs Cardinalibus Eucharistiam sub vtraque spe-
cie, hoc enim est falsum, vt omnibus patet.

Sup. hoc in
precedenti
Ref. 5. Nota
tamen.

huius præcepti cum aliqua persona particulari ve-
luti cum Eremita viuente extra humanum conforti-
um, vel cum aliqua Prouincia in particulari, vrbe,
aut oppido: sed hoc dubium magna ex parte iam
solutum est in præcepto de annua confessione: ibi
enim etiam quæsiuimus, vtrum Summus Pontifex
possit cum aliquo dispensare in præcepto Confes-
sionis; & quod ibi diximus, hic similiter erit ap-
plicandum, ob parem rationem. Breuiter autem
dico, posse Summum Pontificem licitè ex causa
rationali, cum aliqua persona particulari, imò &
cum aliqua Prouincia, oppido, aut vrbe, in præcepto
humano, & Ecclesiastico Eucharistia dispensari;
non tamen in præcepto diuino illius, quatenus est
medium, & remedium necessarium ad salutem:
posse, inquam, ad tempus, v. g. per tres, aut quatuor
annos; non tamen posse cum aliqua persona in
particulari, oppido, aut Prouincia per totam vitam
licitè dispensare. Et ratio est quia licet in omnibus
præceptis humanis, & Ecclesiasticis, quæ sunt
præcepta annualis Eucharistia, & confessionis, ex
iusta causa possit Papa dispensare, vt patet ex glossa
textus in cap. *proposuit, de concessione præbende*; nun-
quam tamen poterit licitè per totam vitam cum
aliquo dispensare, vel cum aliqua Prouincia. Enim-
vero dispensatio, & exemptio, vt legitima sit, & li-
cita, requirit legitimam causam: aut nulla causa legiti-
ma dari potest, vt Papa concedat talem, & tam
absolutam dispensationem atque exemptionem per
totam vitam spatium. Ita docet Soarius *tom. 4. de peni-*
nit. sect. 1. n. 6. & 7. & Sotus in *4. dist. 18. q. 1. artic. 5.*
Azorius *tom. 1. Institutionum moralium, lib. 7. cap. 40.*
quest. 9. & quest. 10. D. Thomas in *4. dist. 17. quest. 3.*
art. 1. quest. 5. Richard. ibid. art. 2. q. 7. Paludanus
ibidem, etiam quest. 2. D. Antoninus *3. part. 1. q. 19.*
§ 1. & alij. Et quamuis omnes loquantur de exem-
ptione, & dispensatione præcepti Ecclesiastici an-
nuæ confessionis; tamen eadem est ratio de præcep-
to Ecclesiastico annuæ communicationis quoad hunc
effectum, vt consideranti patebit.

2. An verò Pontifex teneatur ad præceptum an-
nuæ communicationis? Nonnulli existimant non te-
neri, ac proinde non peccare lethaliter, si illud
non impleat, ex eo fundamento, quia supremus
Princeps suis legibus non tenetur, *1. Princeps, ff. de*
legibus. Et quia lex Pontificia successores obligare
non potest ex regula, *Par in parem non habet im-*
perium, cap. innotuit, de elect. Atque ita docent,
post Ioannem Andream, & Felinum, Nauartus in
cap. placuit, de penit. dist. 5. num. 3. vbi id ex eo fun-
damento probat, quòd Summus Pontifex, iuxta
communem Theologorum sententiam, sit super-
ior Concilio Generali: vnde necesse est, quòd huic
legi de annua perceptione Eucharistia, & confes-
sione non sit subiectus, cum ea lata sit in Generali
Concilio Lateranensi, ex quo deductum fuit *cap.*
omnis viriusque, de penit. & remiss. in quo huius-
modi lex continetur, quæ postea pro tota Ecclesia
Catholica fuit approbata. Dicendum tamen est,
obligari Papam sub lethali culpa ad hoc præcep-
tum, sicut obligatur etiam ad præceptum confes-
sionis, quoad vim directiuam, non verò quoad pec-
nas, & vim coactiuam; & idèd peccare mortaliter,
si illud non seruet; non tamen incurere excom-
municationem; nec posse declarari, aut Ecclesia-
stica sepultura priuari, nec contra eum sententiam
ferri de incurfione delicti. Ita docet Soarius *tom. 4.*
de penit. disp. 36. sect. 2. num. 5. Azor. *tom. 1. Insti-*
tionum moralium, lib. 7. cap. 5. o. quest. 11. Et quamuis
illi loquantur de præcepto annuæ confessionis; ta-
men eadem est ratio de præcepto annuæ commu-
nicationis. Docet etiam Couatruias in *cap. Alma*
mater,

Ibi in Resol.
quæ hic est
supra 26. &
in alijs 55.
eius annot.

Quamuis
pro confes-
sione in hoc
casu, quia ce-
dem est ratio
pro hac
quest. supra
lege doctrinam
Resol. 28. & in
tom. 1. tr. 3.
Resol. 48. &
vide etiam
doctrinam
Resolucio-
num annot.
primæ post
seq.

Sup. hoc in
Resol. 1.
not. præter-
ea lege do-
ctrinam § 1.
ad medium.

RESOL. LI.

An Pontifex possit excimere aliquem à præcepto com-
munionis annuæ?
Et an Pontifex teneatur ad præceptum annuæ com-
munionis?
Et an quamuis Pontifex peccet mortaliter, si illud
non obseruet, non incurrat tamen excommunicatio-
nem propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesia-
stica sepultura priuari, nec contra eum sententiam
ferri de incurfione delicti? Ex part. 8. tract. 1.
Resol. 26.

§. 1. AD hanc questionem respondet Fagundez
de *Præcept. Eccles. præcep. 3. lib. 1. cap. 6.*
num. 9. & asserit, quòd hoc vel potest intelligi, an
possit Summus Pontifex dispensare in obligatione